

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЄВРОПОЛУ ТА ЄВРОЮСТУ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ДЕЯКИМ ВИДАМ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ЄС

Монаєнко Антон Олексійович,

головний науковий співробітник відділу публічно-правових досліджень Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України

У статті автор зазначає особливості діяльності Європолу, суть якої зводиться до підвищення ефективності функціонування відповідних компетентних органів влади держав - членів ЄС та зміцнення співробітництва з ними у боротьбі з особливо небезпечними формами міжнародної злочинності.

Для виконання завдань Європол оснащений спеціальним комп'ютерним забезпеченням. Його Комп'ютерна система складається з трьох елементів:

– інформаційної системи, куди заносяться дані про засуджених осіб чи підозрюваних у скоєнні злочинів, які підслідні Європолу, а також про осіб щодо яких є «серйозні підстави» припускати, що вони планують вчинити такі злочини у майбутньому.

– аналітичної системи, куди заносяться так звані робочі досьє з метою проведення аналізу. Дані робочі досьє є інструментом для обробки та систематизації даних, які необхідні для розкриття конкретних злочинів.

– системи показчиків, що доповнює систему робочих досьє (аналітичну) і полегшує користування. За допомогою цієї системи офіцери зв'язку можуть здійснювати швидкий пошук інформації про злочини, які стосуються їх держави-члена ЄС.

Проаналізовано повноваження Європолу у сферах тероризму; незаконної торгівлі ядерними та радіоактивними речовинами; протидії контрабанді зброї, боєприпасів та вибухівки; расизму та ксенофобії; протидії незаконній торгівлі наркотиками; легалізації злочинних доходів; протидії підробці грошових коштів; незаконної імміграції; протидії торгівлі людьми, включаючи дитячу проституцію та торгівлі викраденими транспортними засобами.

У статті також зазначається, що в ЄС для посилення боротьби проти тяжких форм організованої злочинності було створено Євроюст, що складається з національних прокурорів, магістратів або поліцейських офіцерів. Євроюст має завдання забезпечувати належну координацію національних органів переслідування та підтримувати кримінальні розслідування щодо тяжких злочинів, особливо ґрунтуючись на аналітичній роботі Європолу, а також тісно співпрацювати з Європейською судовою мережею для того, щоб спростити виконання судових доручень.

Основна сфера діяльності Євроюсту включає координацію розслідування і кримінальні переслідування у злочинних діяннях, щодо протидії яких відповідними повноваженнями наділений Європол. Крім цього, повноваження Євроюсту поширені на такі види злочинних діянь як: злочинність у сфері інформаційних технологій; шахрайство та корупція, а також будь-яке кримінальне правопорушення, що посягає на фінансові інтереси ЄС; відмивання доходів, одержаних від злочинної діяльності; екологічна злочинність; участь у злочинній організації.

Досліджено особливості роботи національних членів Євроюсту у проведенні різноманітних заходів під час виконання своїх повноважень.

Ключові слова: правоохоронна діяльність, адміністративно-правовий статус, злочинність, розслідування, кримінальне переслідування, міжнародна допомога, правопорушення, злочин, відповідальність, європейська поліція.

Monaienko Anton. Administrative and legal status of Europol and eurojust in the field of certain types of offenses combating in the EU

The article is dedicated to the peculiarities of Europol's activity, the essence of which is reduced to increasing the efficiency of the functioning of the relevant competent authorities of the EU member states and strengthening cooperation with them in the fight against particularly dangerous forms of international crime.

Europol is equipped with special computer support to carry out its tasks. Its computer system consists of three elements:

– the information system, where data is entered about convicted persons or suspects of crimes that are under investigation by Europol, as well as about persons regarding whom there are "serious reasons" to assume that they plan to commit such crimes in the future.

– analytical system, where so-called work files are entered for the purpose of analysis. These working files are a tool for processing and systematizing data that is necessary for solving specific crimes.

– a system of indexes that complements the system of work files (analytical) and facilitates use. With the help of this system, liaison officers can quickly search for information about crimes that concern their EU member state.

Europol's powers have been analyzed in the field of terrorism; illegal trade in nuclear and radioactive substances; combating the smuggling of weapons, ammunition and explosives; racism and xenophobia; combating illegal drug trade; legalization of criminal income; countering money counterfeiting; illegal immigration; combating human trafficking, including child prostitution and trafficking in stolen vehicles.

The author also states that Eurojust was created in the EU to strengthen the fight against serious forms of organized crime. The Eurojust consists of national prosecutors, magistrates or police officers. Eurojust is tasked with ensuring the proper coordination of national prosecution authorities and supporting criminal investigations into serious crimes, particularly based on the analytical work of Europol, as well as working closely with the European Judicial Network to facilitate the execution of judicial orders.

The main field of activity of Eurojust includes the coordination of investigations and criminal prosecutions in criminal acts, for the counteraction of which Europol is empowered. In addition, the powers of Eurojust are extended to such types of criminal acts as: crime in the field of information technologies; fraud and corruption, as well as any criminal offense affecting the financial interests of the EU; laundering of proceeds from criminal activities; environmental crime; participation in a criminal organization.

The peculiarities of the work of national members of Eurojust in carrying out various activities during the performance of their powers have been studied in the article.

Key words: *law enforcement activity, administrative and legal status, crime, investigation, criminal prosecution, international assistance, offense, crime, responsibility, European police.*

Вступ. Можна погодитися з тим, що політика в будь-якій сфері не може здійснюватися ефективно, якщо сама ця сфера не вивчена досить добре і якщо суб'єкти, що здійснюють цю політику, не взаємодіють між собою. Для того, щоб держави-члени Європейського Союзу вивчали процеси законної імміграції, могли ефективно попереджати нелегальну імміграцію, протидіяти підробці документів у Європейському Союзі, а також іншим правопорушенням створені спеціальні агентства, зокрема, такі як Європол та Євроюст. Обидва агентства ЄС виконують дуже конкретні завдання у контексті діалогу, міжнародної допомоги, координують зусилля між поліціями, митницями, імміграційними

службами та міністерством юстиції країн-членів ЄС.

Аналіз останніх досліджень. Протягом останніх років питання правоохоронної діяльності безпосередньо розглядалися у роботах таких сучасних науковців як О.М. Бандурка, А.І. Білас, В.М. Білик, І.В. Бондаренко, Ю.А. Ведерніков, А.П. Гель, К.Ф. Гуценко, Й.І. Горінецький, Є.О. Гіда, І.А. Григоренко, В.М. Дубінчак, І.В. Зозуля, А.М. Куліш, А.М. Кучук, М.І. Мельник, В.І. Осадчий, О.С. Передерій, О.С. Проневич, І.В. Солов'євич, В.Г. Фатхутдінов, О.В. Шмоткін, Н.С. Юзікова та інші.

Результати. Європол займає особливе своєрідне місце в організаційному механізмі функціонування інституцій

Європейського Союзу. Проте, специфіка Європолу полягає в тому, що на відміну від інших інституцій ЄС, Європол є підрозділом організаційного механізму, який діє в рамках співпраці поліцій та судових органів у кримінально-правовій сфері.

Створення Європолу було передбачено у Договорі про ЄС (Маастрихтський договір) 1993 року. З січня 1994 року Європол розпочав роботу як управління з боротьби з наркотиками. Поступово розширяв свою діяльність на інші види кримінальної злочинності. 1 жовтня 1998 року, після ратифікації у всіх державах-членах ЄС набули чинності Конвенція про створення Європолу та пов'язані з нею правові акти. Як наслідок, 1 липня 1999 року Європол розпочав повномасштабну роботу у всіх сферах своїх повноважень, а саме: в сфері протидії незаконній торгівлі наркотиками; незаконній мережі імміграції; тероризму, незаконній торгівлі автотранспортом, торгівлі людьми та дитячій порнографії, виготовленню фальшивих грошей та інших платіжних засобів, відмиванню грошових коштів.

Європол діє як звичайний орган Європейського Союзу. Одночасно Європол виступає як організація з власною правосуб'єктивністю, зокрема, міжнародною.

Крім того, згідно зі ст. ст. 10, 42 Конвенції про Європол, дана агенція може самостійно від свого імені вступати у відносини з третіми державами, тобто країнами, що не входять до складу Європейського Союзу, а також із міжнародними установами, наприклад, з Міжнародною організацією кримінальної поліції (Інтерпол) [4].

Так, у 2009 році у Києві було підписано Угоду між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво. Відповідно до розділу III «Юстиція, свобода та безпека» Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Україна взяла на себе зобов'язання співпрацювати з ЄС у сфері боротьби з відмиванням коштів, з тероризмом та фінансуванням тероризму, незаконним обігом наркотиків, з кримінальною та незаконно організованою чи іншою діяльністю – контрабандою, економічною злочинністю, корупцією, підробкою документів та кіберзлочинністю. Так, відпо-

відно до п. 3 ст. 22 Угоди про асоціацію сторони посилюють двостороннє, регіональне та міжнародне співробітництво у цій сфері, зокрема, співробітництво із залученням Європолу.

Можна без перебільшення сказати, що Інтерпол став зразком для організаційної структури Європолу. Як і Інтерпол, Європол об'єднує мережу національних органів, призначених державами-членами ЄС.

Європейська поліцейська агенція має також фінансову автономію щодо ЄС та бюджету ЄС. Європол має власний бюджет, доходна частина якого формується за рахунок періодичних внесків держав-членів Європейського Союзу. Між Інтерполом та Європолом укладено угоду про співпрацю, яка переважно стосується умов обміну інформації. Європол – це організація правозастосовної діяльності ЄС, яка здійснює діяльність щодо збирання інформації про злочинний світ.

Метою діяльності Європолу є підвищення ефективності функціонування відповідних компетентних органів влади держав - членів ЄС та зміцнення співробітництва з ними у боротьбі з особливо небезпечними формами міжнародної злочинності у тому випадку, якщо є факти, які вказують на те, що були задіяні структури організованої злочинності або злочин зачіпає інтереси двох та більше держав-членів Європолу. Для досягнення поставленої мети Європол проводить збір та аналіз інформації, що надається національними правоохоронними органами держав-членів ЄС, а також її поширення за допомогою спеціальних засобів, включаючи комп'ютерну систему. Зазначена система складається з трьох елементів:

- власне інформаційної системи, куди заносяться дані про засуджених осіб чи підозрюваних у скоєнні злочинів, які підслідні Європолу, а також про осіб щодо яких є «серйозні підстави» припускати, що вони планують вчинити такі злочини у майбутньому.

- аналітичної системи, куди заносяться так звані робочі досьє з метою проведення аналізу. Дані робочі досьє є інструментом для обробки та систематизації даних, які необхідні для розкриття конкретних злочинів, підслідних Європолу. Вони можуть містити відомості як про осіб зазначених

вище (підозрюваних, засуджених або ймовірних злочинців), так і про інших осіб, а саме: свідки, потерпілі, зв'язкові та супроводжуючі особи, особи, здатні надати інформацію про розслідувані злочини.

Одним із видів інформації, що включається до робочих дос'є, є дані про приватне життя громадян, які, відповідно, повинні оброблятися та поширюватися з особливою обережністю. У зв'язку з цим Конвенція про Європол встановлює досить жорсткі правила для створення та використання подібних дос'є, а зацікавлені особи наділяються правом звернення до Європолу з метою перевірки, а при необхідності виправлення персональних даних, що належать до них.

– Системи показчиків. Система показчиків є елементом, що доповнює систему робочих дос'є (аналітичну) і полегшує користування. За допомогою цієї системи офіцери зв'язку можуть здійснювати швидкий пошук інформації про злочини, які стосуються їх держави-члена ЄС.

Європол посідає особливе місце в організаційному механізмі Європейського Союзу. Незважаючи на те, що це самостійна міжнародна організація, її автономія, проте, носить обмежений характер. Великий вплив на формування правового статусу Європолу має Рада ЄС, яка за допомогою своїх рішень може вносити зміни до визначення злочинів, що містяться в установчій Конвенції Європолу, розширювати його предметну компетенцію, затверджує бюджет, призначає та може звільняти з посади Директора Європолу та його заступників, регулює порядок міжнародних зв'язків.

Сфера діяльності Європолу включає протидію [1, с. 203]:

- тероризму;
- незаконній торгівлі ядерними та радіоактивними речовинами;
- контрабанді зброї, боєприпасів та вибухівки;
- расизму та ксенофобії;
- незаконній торгівлі наркотиками;
- легалізації злочинних доходів. Європол поширив свою діяльність на останній злочин на підставі доповнення, внесенного до Конвенції Радою ЄС 30 листопада 2000 року. Тут пріоритетним напрямом

діяльності Європолу є боротьба з відмиванням грошей та виявлення фінансових потоків, що мають злочинне походження. У цьому напрямку Європол надає підтримку країнам-учасникам ЄС, виявляючи зв'язки серед злочинців, щодо яких здійснюється слідство у таких сферах як незаконний обіг наркотиків, торгівля людьми, тероризм, а також сприяє зусиллям щодо блокування нелегальних потоків готівки. Крім того, експерти європейської поліції координують свої дії в рамках регулярних форумів, присвячених цій проблемі з Міжнародною групою боротьби з фінансовими зловживаннями, Європейською банківською асоціацією та іншими організаціями.

– підrobка грошових коштів. Сьогодні зусилля європейської поліції спрямовані на боротьбу з діяльністю кримінальних угруповань, які займаються підrobкою грошей. З цією метою Європол співпрацює з Інтерполом, Європейським Центральним банком та банками держав, що утворюють зону євро.

– незаконна імміграція. Офіційної європейської статистики про чисельність нелегальних іммігрантів немає. Багато нелегальних іммігрантів знаходять роботу на підприємствах тіньової економіки, сприяють зростанню загальнокримінальної злочинності в ЄС.

– торгівля людьми, включаючи дитячу проституцію;

– торгівля викраденими транспортними засобами. Як приклад можна навести таке: Італійською поліцією та Європолом було проведено спільну операцію з протидії торгівлі живим товаром. За словами представників Європолу, це була одна з найбільших акцій в історії Європи. В результаті було затримано 20 осіб. Усіх їх звинуватили у зв'язку з кримінальними угрупованнями, які незаконно перевозили до Західної Європи жінок зі східної частини континенту з метою продажу у сексуальне рабство. В операції взяли участь понад тисяча поліцейських з Італії, Австрії, Іспанії, Португалії, Франції та Польщі. Їм допомагали колеги з України та Білорусії. У ході операції було проведено близько 150 обшуків.

За інформацією Європолу, в Європі існує ціла мережа фірм, які займаються постачанням повій на територію ЄС. Такі

компанії діють під виглядом туристичних агенцій, автобусних парків чи готелів. Дівчат із Східної Європи, які вважали, що їдуть на високооплачувану роботу, привозили до Європи, після чого відбирали документи та змушували займатися проституцією.

Слід звернути особливу увагу, що незаконне ввезення мігрантів і торгівля людьми є злочинами, які Європол розслідує безпосередньо з початку своєї діяльності. Це ще раз показує, що держави ЄС визнають особливу значущість у цій сфері співробітництва.

Варто зазначити, що згідно з Конвенцією про Європол «незаконна контрабанда іммігрантів» означає діяльність, навмисно спрямовану на сприяння, за отримання грошей, в'їзду, проживанню чи працевлаштуванню на території держав-членів Європейського Союзу, що суперечить правилам та умовам, застосовуваним у державах-членах; «торгівля людьми» означає піддавання особи реальному чи незаконному володінню іншими особами з використанням насильства, погроз або образ гідності чи інтриг з метою експлуатації чи проституції, форм сексуальної експлуатації та пригноблення меншин, торгівля дітьми, від яких відмовилися [4].

У відповідності з рішенням Ради ЄС від 6 грудня 2001 року повноваження Європолу були розширені й на інші види міжнародної злочинності, в тому числі: злочини проти життя, свободи та особистої недоторканності (вбивство, завдання тяжких тілесних ушкоджень тощо); проти власності, в сфері фінансової діяльності (розкрадання, вчинене організованою злочинною групою тощо); деякі злочини в галузі незаконної комерційної діяльності та проти навколишнього середовища. Крім того, пріоритетні для Європолу є кібер-злочини. Агентство відкриває провадження у таких справах, якщо в них задіяні організовані кримінальні структури і якщо ці злочини зачіпають інтереси двох і більше держав-членів Європолу.

Дані, зібрані Європолем, допомагають державам-членам цієї організації не лише у розслідуванні відповідних злочинів. У той же час, активне використання комп'ютеризованої (інформаційної) системи збору даних, що підтримується Євро-

полом, неможливе через пряму вказівку Конвенції Європолу (пункт 2 ст. 6), що відповідна система за жодних обставин не може бути з'єднана з іншими системами автоматизованої обробки даних, крім комп'ютерних систем національних органів держав-членів Європолу. У зв'язку з цим неможливим є загальне використання, наприклад, Шенгенської інформаційної системи та системи збору даних Європолу для більш глибокого аналізу минулого осіб, які претендують на в'їзд до держав-членів Європейського Союзу, інакше як через національні органи Європолу. Призначена для того, щоб виключити несанкціонований доступ до зібраних даних та (або) їх неправомірну зміну, зазначена норма все ж таки знижує ефективність використання зібраної інформації.

Підсумки діяльності Європолу у сфері припинення злочинної діяльності, пов'язаної із незаконною міжнародною міграцією населення, відображаються в опублікованих щорічних звітах. Вони відображають інформацію щодо проведених операцій в цій галузі, відомості про обмін інформацією між державами-членами та інші відомості.

Таким чином, аналіз тенденцій розвитку європейської поліції дозволяє зробити висновок про поступове розширення повноважень європейської поліції, що зумовлено як прогресуючою динамікою зростання злочинності в ЄС, так і розширенням та поглибленням інтеграції на європейському континенті. Водночас у діяльності Європолу існує низка проблем, які потребують свого вирішення. Зокрема, до них можна віднести проблему пільг та майна, з якою стикаються службовці Європолу при виконанні ними своїх обов'язків, питання захисту інформації у зв'язку зі збиранням доказів та деякі інші.

В даний час координацію роботи правоохоронних служб Європол здійснює головним чином у формі регулярних контактів офіцерів зв'язку, відряджених при ньому різними державами-членами, а також шляхом нарад керівників національних відділів зв'язку з Європолем, які можуть проводитись відповідно до ст. 4 Конвенції Європолу.

Наприкінці 2000 р. Рада Європейського Союзу з цих питань прийняла дві рекомен-

дації. Одна з них регулює питання сприяння Європолу об'єднаним слідчим бригадам з різних країн ЄС (рекомендація державам-членам від 30 листопада 2000 р. «Про підтримку Європолем об'єднаних слідчих бригад, утворених державами-членами»). Інша – рекомендація від 28 вересня 2000р. «Про запити Європолу, які пропонують розпочати кримінальне розслідування конкретних справ» – передбачає, що «держави-члени повинні розглядати кожен запит від Європолу з пропозицією порушити, провести або скоординувати розслідування конкретних справ», а також інформувати Європол як у разі згоди, так і відмови.

Європол має три ключові завдання, вирішення яких дозволило підвищити ефективність його роботи: запровадження системи криміналістичного аналізу, створення системи індексації та побудову системи взаємодії. Щоб задовольнити ці потреби, корпорація Майкрософт допомогла Європолу створити інфраструктуру електронної нервової системи та систему кримінального аналізу, які надали співробітникам європейської поліції можливість здійснювати управління, аналіз, співпрацю та обмін знаннями, використовуючи низку спеціальних додатків, орієнтованих на потреби поліції [3, с. 130].

Дані про кримінальну діяльність надходять до Європолу з його країн-членів, коли ті приймають рішення про доцільність обміну інформацією з того чи іншого питання. Якщо приймається рішення, що злочин «Х» є певною загрозою, кожна країна надсилає до Європолу всі відомості, які вона має щодо цієї загрози. Вони можуть надсилати дані у будь-якому вигляді – на паперовому носії та в електронній формі, а Європол пропускає їх через повну процедуру документообігу відповідно до стандартного робочого процесу.

Крім того, група штатних розробників Європолу надала співробітникам європейської поліції інструмент співробітництва та управління знаннями, що дозволяє їм обмінюватися інформацією. Цей інструмент контролює управління обміном інформацією, забезпечуючи кожному, хто запитує відомості, можливість ознайомитися з відповідями як на початковий запит, а й у будь-який наступний запит.

У порівнянні з будь-яким іншим правоохоронним органом, Європол має в своєму розпорядженні потужне комп'ютерне забезпечення. Для адміністративних цілей усі співробітники Європолу використовують електронну пошту. Усі – від шофера до директора – щоранку сідають за свій комп'ютер. Все робиться через мережу, включаючи наради, призначення, оголошення порядку денного, заяви на відпустку, оформлення відряджень та адміністративне управління.

Крім Європолу, важливу роль у забезпеченні співпраці у правоохоронній галузі (у тому числі боротьбі з нелегальною міграцією) у рамках Європейського Союзу відіграє спеціальна агенція – Євроюст.

14 грудня 2000 року, з ініціативи Португалії, Франції, Швеції та Бельгії був створений «Про-Євроюст» як підготовчий орган, який складався з національних прокурорів, і мав на меті напрацювати схему діяльності Євроюсту в майбутньому. Офіційну діяльність Про-Євроюст розпочав 1 березня 2001 р. У липні 2008 року під головуванням Франції, Рада ЄС затвердила нові рішення щодо зміцнення Євроюсту, які були ратифіковані в грудні 2008 року. Метою нового рішення було підвищення оперативних можливостей Євроюсту, активізація обміну інформацією між зацікавленими сторонами, полегшення та зміцнення співпраці між національними органами та Євроюстом, а також зміцнення та налагодження відносин з партнерами та третіми державами.

Останній етап у розвитку Євроюсту – Лісабонський договір (статті 85 та 86).

Для посилення боротьби проти тяжких форм організованої злочинності Рада ЄС погодилася створити орган (Євроюст), що складається з національних прокурорів, магістратів або поліцейських офіцерів аналогічної компетенції, відокремлених від держав-учасниць та їх правової системи. Євроюст має завдання забезпечувати належну координацію національних органів переслідування та підтримувати кримінальні розслідування щодо тяжких злочинів, особливо ґрунтуючись на аналітичній роботі Європолу, а також тісно співпрацювати з Європейською судовою мережею, зокрема, для того, щоб спростити виконання судових доручень.

Правовим актом, на основі якого здійснює свою діяльність Євроюст, є рішення Ради ЄС від 28 лютого 2002 р. «Про створення Євроюсту з метою посилення боротьби з тяжкою злочинністю». Дана агенція виступає органом ЄС, наділеного правами юридичної особи, фінансується з бюджету Європейського Союзу. Винятком є витрати на виплату платні та винагород національним членам та їх помічникам. Відповідні витрати стосуються держав-членів ЄС, звідки походять зазначені особи. Основне значення Євроюсту полягає в наданні допомоги щодо розслідування найнебезпечніших злочинів, що стосуються інтересів двох і більше держав-членів Євроюсту, та координувати їх практичні дії в цій галузі головним чином на етапі попереднього слідства.

Кожна держава-член ЄС направляє до Євроюсту свого представника, який відповідно до правової системи тої чи іншої держави має статус прокурора, судді чи поліцейського з тим самим статусом. Кожен національний член Євроюсту має право мати одного або кількох помічників. У разі необхідності при здійсненні розслідування або судового переслідування компетентні органи держави можуть звернутися до свого представника в Євроюсті з проханням про сприяння забезпеченню узгоджених дій між державами у заходах, що проводяться Євроюстом.

Основна сфера діяльності Євроюсту включає координацію розслідування і кримінальні переслідування у злочинних діяннях, щодо протидії яких відповідними повноваженнями наділений Європол на підставі статті 2 Конвенції про Європол від 26 червня 1995 р. Крім цього, повноваження Євроюсту поширені на такі види злочинних діянь як: злочинність у сфері інформаційних технологій; шахрайство та корупція, а також будь-яке кримінальне правопорушення, що посягає на фінансові інтереси ЄС; відмивання доходів, одержаних від злочинної діяльності; екологічна злочинність; участь у злочинній організації.

У ході розслідувань та заходів щодо кримінального переслідування за фактами злочинних діянь, що належать до тяжкої злочинності, у тому числі організованої, перед Євроюстом визначені такі цілі [2, с. 50]:

А) розвивати та покращувати координацію між компетентними органами держав-членів ЄС щодо дій з розслідування та кримінального переслідування, яке вони проводять на своїй території, з урахуванням будь-якого запиту, що надійшов від компетентного органу одного з них, а також будь-якої інформації, наданої компетентним органом;

Б) зміцнювати співробітництво між компетентними органами держав-членів Євроюсту, зокрема, шляхом сприяння міжнародній правовій допомозі та виконання запитів про видачу злочинців;

В) підтримувати іншими способами зусилля компетентних органів держав-членів Євроюсту з метою підвищення ефективності розслідувань і заходів щодо кримінального переслідування.

Для реалізації своїх цілей Євроюст виконує завдання, що стоять перед ним, зокрема, звернення до компетентних органів держав-членів ЄС із запитом про порушення кримінальних справ та притягнення до відповідальності за фактами конкретних злочинів, запитом про створення об'єднаних слідчих бригад тощо. Крім того, Євроюст повноважний надавати інформаційну підтримку розслідуванням, що проводяться, а також зміцнювати співпрацю між компетентними органами держав шляхом сприяння наданню правової допомоги та видачі злочинців.

Реалізуючи свої цілі, Євроюст виконує поставлені завдання за допомогою одного або кількох зацікавлених національних членів або в особі колегії.

Правовий статус національних членів Євроюсту регулюється нормами національного права держав-членів ЄС, від яких вони призначені. Будь-яка інформація, яка є предметом взаємних обмінів між Євроюстом та державами-членами ЄС, включаючи клопотання, має передаватися через відповідного національного члена Євроюсту. Кожна держава-член Євроюсту визначає характер і обсяг судово-правових повноважень, які надаються національному члену від цієї держави в межах її власної території. Реалізуючи свої повноваження, національний член Євроюсту має право доступу до інформації, що міститься в національному реєстрі судових справ або будь-якому іншому реєстрі своєї дер-

жави-члена ЄС. Діючи через своїх національних членів Євроюст може клопотати перед компетентними органами заінтересованих держав-членів ЄС про те, щоб вони розглянули можливість проведення наступних заходів:

- початок розслідування або приступити до кримінального переслідування за фактами вчинення конкретних злочинних діянь;

- визнати, що із зацікавлених держав-членів ЄС будь-яка одна держава краща за інших здатна провести розслідування або кримінальне переслідування за фактами вчинення конкретних злочинних діянь;

- скоординувати дії, які здійснюються компетентними органами заінтересованих держав-членів ЄС;

- створити об'єднану слідчу бригаду на підставі джерел права, що регулюють співпрацю держав-членів ЄС у цій галузі;

- надати будь-яку інформацію, яка необхідна для виконання завдань, що стоять перед Євроюстом. Коли Євроюст діє в особі колегії, він може звертатися до компетентних органів зацікавлених держав-членів ЄС із мотивованим запитом щодо виконання ними цих заходів.

Також Євроюст забезпечує взаємне інформування компетентних органів зацікавлених держав-членів ЄС про відомі йому розслідування та заходи кримінального переслідування; сприяє компетентним органам держав-членів ЄС на їхнє прохання з метою забезпечити якомога більш узгоджений характер розслідувань і заходів кримінального переслідування, які вони вживають; взаємодіє з Європейською інформаційною мережею у сфері правосуддя та консультується з нею, у тому числі, шляхом використання та сприяння підвищенню якості наявної в цій мережі бази даних щодо документації. З метою покращення співробітництва та координації роботи компетентних органів держав-членів, у межах своєї компетенції Євроюст може здійснювати передачу запитів щодо надання правової допомоги. Крім того, при реалізації своїх завдань в особі колегії ця Євроюст може сприяти роботі Європолу, зокрема, направляючи йому висновки щодо результатів аналітичної роботи [5, с. 248].

Крім цього, Євроюст уповноважений у межах своєї діяльності та в інтересах належного виконання своїх завдань проводити обробку даних особистого характеру. Така обробка інформації виконується автоматизованим шляхом або через систематизовані досьє, що складаються вручну. Аналіз даних особистого характеру з боку Євроюст має мати адекватний, доречний характер і не виходити за межі цілей заради яких вона проводиться. Крім того, подібна обробка даних повинна бути точною та своєчасною, виходячи з тих відомостей, які були надані компетентними органами держав-членів ЄС або іншими партнерами. Коли Євроюст опрацьовує дані особистого характеру, його дії мають бути неупередженими та виконуватися на законних підставах.

Для виконання поставлених завдань Євроюст веде автоматизовану картотеку, яка є покажчиком даних стосовно розслідувань. До цього покажчика можуть входити як дані, що не мають особистого характеру, так і дані особистого характеру. Покажчик даних призначений для того, щоб:

А) допомагати у здійсненні та узгодженні дій, що здійснюються під час розслідування та кримінального переслідування, коли роботу з координації цих дій здійснює Євроюст. Допомога у разі може бути виражена, зокрема, у взаємному порівнянні наявних відомостей один з одним;

Б) сприяти доступу до інформації про проведені у відповідний момент часу розслідування та заходи щодо кримінального переслідування;

В) полегшувати проведення контролю за процесом обробки даних щодо його законності.

Національні члени Євроюсту за допомогою тимчасового робочого досьє можуть проводити обробку даних у конкретних справах, які вони мають у своєму провадженні. Вони надають доступ до цих досьє наступним особам: уповноваженому із захисту даних; іншим національним членам та уповноваженим співробітникам Євроюсту, якщо це передбачено рішенням колегії. Уповноважений із захисту даних повідомляється про кожне нове робоче досьє, що містить дані особистого характеру.

Обробляючи дані особистого характеру, кожна з держав-членів Євроюсту у тій мірі, якою її зачіпають ці дані, що передаються через Євроюст, має забезпечити захист цих даних від випадкового чи неправомірного їх знищення, від випадкової втрати чи розголошення, від несанкціонованих змін чи доступу, від будь-якого іншого несанкціонованого способу обробки даних. Внутрішній регламент Євроюсту передбачає технічні заходи та правила організаційного характеру. Зокрема, передбачаються відповідні заходи для: заборони доступу будь-якої неуповноваженої особи до обладнання, що використовується для обробки даних особистого характеру; позбавлення неуповноважених осіб можливості робити читання, копіювання, зміну або вилучення даних; забезпечення можливості перевірити та встановити, яким органом у рамках процесу передачі даних були направлені дані особистого характеру тощо.

Як уже було зазначено вище, Євроюст встановлює та підтримує тісне співробітництво з Європол. В даний час в результаті глобалізації світової економіки і все більшою витонченістю організованої злочинності роль таких агенцій як Європол

і Євроюст підвищується. Це в цій мірі пов'язано і ще з тим, що в реальній дійсності міжнародні злочинні угруповання набагато швидші, ніж державні системи різних країн, реагують якісніше на розвиток всіх типів комунікацій, на будь-які пом'якшення прикордонного контролю та полегшення пересувань. Насамперед це позначається на незаконній міграції, торгівлі наркотиками, легалізації злочинних доходів.

Висновки. В даний час у межах Європейського Союзу створено досить ефективні та дієві механізми для протидії різних видів правопорушень. Європол та Євроюст лише частина цього механізму, ключова роль яких на сучасному етапі не викликає сумнівів. Ситуація з правопорушеннями різних видів постійно змінюється, що потребує вжиття нових і нових заходів їх протидії. Поєднання адміністративних, економічних, а також ринкових механізмів – ось необхідний напрямок, що дозволяє в комплексі протистояти цьому явищу. Нині перед Європейським Союзом стоять нові першочергові завдання, серед яких є створення нових правових інструментів, посилення (активізація) інтеграційних процесів, які зачіпають різні аспекти життя в ЄС.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білас А. І. Суб'єкти правоохоронної діяльності країн ЄС: теоретичні й практичні аспекти. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 3 (96). С. 198–208.
2. Гориславський К. О. Запровадження світових стандартів контролю за обмеженням прав і свобод людини у діяльності спецслужб – основа концепції реформування правоохоронної складової сектора безпеки. *Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ : проблеми теорії та практики : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 27 вересня 2013 р.)*. Дн., 2013. С. 48–52.
3. Каркач П. Координація діяльності правоохоронних органів держав-членів Європейського Союзу. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 1. С. 127–134.
4. Конвенція, основана на статті к.3 Договору Європейського Союзу про заснування Європейської поліцейської установи (Конвенція Європолу). URL: http://cyberpeace.org.ua/files/konvencia_evropol.pdf
5. Степанова О. Г. Пріоритети правоохоронної діяльності держави як члена Європейського Союзу (теоретико-правовий аспект). *Вісник Харк. націон. універ. імені В. Н. Каразіна. Серія : Право*. 2014. №1106. Вип. 17. С. 247–249.